

RP 64/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 a och 2 § i lagen om apoteksavgift

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om apoteksavgift ändras.

Det föreslås att två bestämmelser ändras. Bestämmelserna gäller avdrag som görs från den omsättning som ligger till grund för apoteksavgiften. Bestämmelserna om avdragen ska ändras så att det från omsättningen vid bestämning av storleken på det största möjliga avdraget för försäljning av andra produkter än läkemedel och storleken på filialapo-

teksavdraget från dem även ska dras av värdet av försäljningen av läkemedelspreparat som är avsedda för substitutionsbehandling med nikotin. Genom lagändringen ska bestämmelserna om avdrag förenhetligas och ändras så att de motsvarar praxis.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2014, och den ska tillämpas första gången på den apoteksavgift som påförs utifrån apoteksrelsens omsättning 2013.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt lagen om apoteksavgift (148/1946) ska apotekaren årligen erlægga en apoteksavgift till staten. Apoteksavgiftens storlek fastställs i enlighet med apoteksrelsens omsättning. Avsikten med apoteksavgiften är att vara ett system som jämnar ut apotekens inkomster och på det sättet tryggar läkemedelsdistributionen regionalt. Även Helsingfors universitetsapotek och Östra Finlands universitetsapotek betalar apoteksavgift till staten, men med stöd av universitetslagen (558/2009) kompenserar staten årligen Helsingfors och Östra Finlands universitet med ett belopp som motsvarar den apoteksavgift som har betalats för universitetens apoteksrelse. Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet påför apoteksavgiften på basis av apoteksrelsens omsättning. På basis av 2012 års omsättning betalade apoteken 153,5 miljoner euro i apoteksavgift 2013.

I och med lagändring 977/2013, som trädde i kraft den 1 januari 2014, bestäms apoteksavgiften såsom tidigare enligt omsättningen för apoteksrelsen. För bestämning av apoteksavgiften är apoteken uppdelade i tre grupper utifrån apoteksrelsens omsättning. För apoteksrelser med en omsättning under

2,6 miljoner euro beräknas apoteksavgiften på omsättningen för apoteket (inklusive dess serviceställen, medicinskåp och webbtjänst) och separat på omsättningen för varje filialapotek för apoteksrelser med en omsättning under 2,6 miljoner euro, innan den gemensamma apoteksavgiften påförs. För apoteksrelser med en omsättning över 3,5 miljoner euro påförs apoteksavgiften utifrån den gemensamma omsättningen. För apoteksrelser med en omsättning på minst 2,6 miljoner, men högst 3,5 miljoner euro, påförs apoteksavgiften i enlighet med det s.k. vägda medelvärdet av de nämnda uträkningsätten.

Vid beräkning av apoteksavgiften görs vissa avdrag. Enligt 1 a § 1 mom. i lagen om apoteksavgift ska det när apoteksavgiften fastställs avdras mervärdesskatt från omsättningen för apoteket, dess filialapotek och medicinskåp, serviceställena för apoteket och apotekets webbtjänst. Enligt 2 mom. ska från den mervärdesskattefria omsättningen ytterligare dras av följande mervärdesskattefria poster: 1) värdet av den försäljning som sker på basis av avtalstillverkning som avses i 12 § 2 mom. i läkemedelslagen (395/1987) samt läkemedelsförsäljning till social- och hälsovårdsinrättningar, 2) värdet av försäljningen av sådana läkemedelspreparat avsed-

da för substitutionsbehandling med nikotin som enligt läkemedelslagen får säljas även på andra ställen än på apotek, och 3) försäljning av andra produkter än läkemedel, dock högst 20 procent av omsättningen från vilken avdrag enligt 1 punkten har gjorts.

Bestämmelser om det avdrag som gäller avdrag för det i 1 a § 2 mom. 2 punkten i lagen om apoteksavgift avsedda värdet av försäljningen av sådana läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin som får säljas även på andra ställen än på apotek utfärdades i lagändring 1166/2005, som trädde i kraft den 1 januari 2006. Läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin befriades genom ändringen av läkemedelslagen för försäljning även på andra ställen än på apotek. Apoteksavgiften skulle endast för apoteken ha lett till en extra kostnad, som inte hade gällt försäljning på andra ställen. På grund av detta ändrades lagen om apoteksavgift så att värdet av försäljningen av läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin inte beaktas vid bestämning av apoteksavgiften. Därmed är det meningen att försäljningen av läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin ska vara helt befriad från apoteksavgift även för apotekens del.

Av de avdrag som anges i 1 a § 2 mom. i lagen om apoteksavgift är det ekonomiskt viktigaste avdraget för apoteken avdraget i 3 punkten, enligt vilket apoteksavgiften huvudsakligen bestäms på basis av försäljningen av läkemedel. Bestämmelser om saken finns i lagändring 701/2002, som trädde i kraft den 1 januari 2003. Andra produkter än läkemedel som säljs på apotek, t.ex. förbands- och vårdartiklar, säljs även på andra ställen än apotek. Det tilläggspris som följer av apoteksavgiften skulle innebära en extra kostnad för apotek som andra säljare inte betalar. I gällande lag om apoteksavgift föreskrivs att avdraget på annan försäljning dock är högst 20 procent av den omsättning från vilken avdrag enligt 1 a § 2 mom. 1 punkten har gjorts, dvs. posten för försäljning på basis av avtalstillverkning samt för läkemedelsförsäljning till social- och hälsovårdsinrättningar. Avsikten är att förhindra att posten annan försäljning blir så hög att den kunde inverka

menligt på apotekets huvuduppgift, dvs. läkemedelsförsäljningen. I lagen föreskrivs inte att man vid beräkning av det avdrag som görs på försäljningen av andra produkter även ska dra av värdet av försäljningen av läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin som är fri från apoteksavgift enligt 1 a § 2 mom. 2 punkten.

I 2 § 3 mom. i lagen om apoteksavgift föreskrivs om avdraget för filialapotek. Avsikten med avdraget för filialapotek är att understödja upprätthållandet av filialapotek och därmed verkställandet av läkemedelsförsörjningen särskilt i glesbygder och avsidens belägna ställen. Enligt 2 § 3 mom. ska det från filialapotekets omsättning, från vilken det gjorts avdrag för försäljning som avses i 1 a § 2 mom. 1 och 3 punkten, i detta fall dras ytterligare av en tredjedel, dock minst 50 500 euro och, om filialapotekets omsättning blir mindre än 50 500 euro, hela omsättningen innan filialapotekets omsättning läggs till den gemensamma omsättningen. Detta gäller dock inte filialapotek vars omsättning fem år efter det år det inrättades motsvarar minst hälften av medelvärdet av det föregående årets omsättning för de privata apoteken i landet, i vilket inte räknas in omsättningen för filialapoteken. I och med lagändring 977/2013 beror det på omsättningens storlek för en apoteks rörelse huruvida ett apotek som driver filialapotek ska få avdrag för filialapotek eller inte. Avdrag för filialapotek får sådan apoteks rörelse med filialapotek vars omsättning är minst 3,5 miljoner euro efter de i 1 a § avsedda avdragen. För apoteks rörelser med en omsättning på mindre än 2,6 miljoner euro ska avdraget för filialapotek inte beaktas alls. Om en apoteks rörelses omsättning är minst 2,6 miljoner, men högst 3,5 miljoner euro beaktas avdraget för filialapotek partiellt genom beräkning med hjälp av det vägda medelvärdet.

Enligt 2 § 3 mom. i lagen om apoteksavgift dras från filialapotekets omsättning av posten för den försäljning som sker på basis av avtalstillverkning samt den läkemedelsförsäljning till social- och hälsovårdsinrättningar som avses i 1 a § 2 mom. 1 punkten och posten för försäljning av andra produkter än läkemedel som avses i 3 punkten. I lagen föreskrivs inte att det vid beräkning av avdraget

för filialapotek ska göras avdrag för posten för försäljning av läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin som anges i 1 a § 2 mom. 2 punkten.

Vid genomgång av lagstiftningshistorien och regleringens syfte borde man i fråga om de ovan beskrivna avdrag som avses i 1 a § 2 mom. 3 punkten och 2 § 3 mom. i lagen om apoteksavgift även ha beaktat avdrag för värdet av försäljningen av läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin. Eftersom även de andra avdrag som föreskrivs i 1 a § 2 mom. beaktas vid bestämning av det maximala beloppet på 20 procent för annan försäljning samt vid bestämning av storleken på avdraget för filialapotek, är det logiskt att även beakta värdet av försäljningen av läkemedelspreparat för substitutionsbehandling med nikotin. Därmed ska de avdrag som avses i 1 a § 2 mom. 3 punkten och 2 § 3 mom. bestämmas på den omsättning från vilken det dragits av alla sådana poster för försäljning som inte ligger till grund för apoteksavgiften. Avdraget från värdet av försäljningen av produkter för substitutionsbehandling med nikotin vid bestämning av storleken för de ovan beskrivna avdragen kan därmed bedömas motsvara lagstiftningens syfte, när utgångspunkten är enhetliga regler i fråga om avgifter med tanke på posterna för sådan försäljning som är befriad från apoteksavgiften. Ingenting föreskrevs om saken i samband med lagändring 1166/2005, då det i lagen om apoteksavgift för första gången föreskrevs om avdragsrätten för läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin. Några bestämmelser har inte heller senare utfärdats i samband med ändringarna av lagen om apoteksavgift.

I lagen om apoteksavgift föreslås två ändringar som gäller beaktandet av posten för försäljning av läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin när avdrag beräknas utifrån omsättningen. I 1 a § 2 mom. 3 punkten i lagen om apoteksavgift föreslås en ändring som gäller försäljningen av andra produkter än läkemedel, dock högst 20 procent av den omsättning från vilken avdrag enligt 1 och 2 punkten har gjorts. Enligt förslaget ändras 2 § 3 mom. så att det från filialapotekets omsättning, från vilken det

gjorts avdrag för den försäljning som avses i 1 a § 2 mom., i detta fall ytterligare dras av en tredjedel, dock minst 50 500 euro och, om filialapotekets omsättning blir mindre än 50 500 euro, hela omsättningen innan filialapotekets omsättning läggs till den gemensamma omsättningen. Detta ska fortfarande inte gälla filialapotek vars omsättning fem år efter det år det inrättades motsvarar minst hälften av medelvärdet av det föregående årets omsättning för de privata apoteken i landet, i vilket inte räknas in omsättningen för filialapoteken.

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet har vid påförandet av apoteksavgifterna från de ovan beskrivna avdragen även dragit av posterna för försäljning av läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin som får säljas även på andra ställen än på apotek. Förfaringssättet kan alltså bedömas motsvara lagstiftningens syfte med beaktande av övriga avdrag, men det står i strid med ordalydelsen i lagstiftningen. Genom den föreslagna lagändringen ska lagstiftningen om avdragen bli enhetlig och därmed motsvara syftet, och i fråga om avgiften för försäljningen av läkemedelspreparat kommer reglerna därmed att motsvara den praxis Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet tillämpar.

2 Propositionens konsekvenser

Innan lagändring 977/2013 trädde i kraft den 1 januari 2014 var en apoteksrörelse med filialapotek berättigad till avdrag för filialapotek oberoende av omsättningen, om filialapotekets omsättning fem år efter det år det inrättades inte motsvarade minst hälften av medelvärdet av det föregående årets omsättning för de privata apoteken i landet. Under exempelåret 2012 fanns det i Finland 623 apoteksrörelser som hade sammanlagt 203 filialapotek. De apoteksrörelser som var berättigade till avdrag för filialapotek 2012 var 156 till antalet och de hade sammanlagt 176 filialapotek. Uttaget av avdrag för filialapotek i strid med ordalydelsen i lagen har en liten ekonomisk betydelse i jämförelse med det belopp som samlas in som apoteksavgift. Till exempel 2012 betalade apoteksrörelserna 153,5 miljoner euro i apoteksavgifter på ba-

sis av omsättningen och uttaget i strid med ordalydelsen i lagen uppgår till ca 12 400 euro enligt en överslagskalkyl som Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet gjort. År 2012 varierade beloppet av den apoteksavgift som tagits ut för mycket av ett enskilt apotek mellan 0,17 och 1 030 euro. Eftersom lagändringen om grunderna för hur apoteksavgiften bestäms trädde i kraft den 1 januari 2014 har Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet ännu inte tillgång till uppdaterade siffror för exakt hur många apoteksrörelser som lagändringen om avdraget för filialapotek kommer att gälla. Utifrån uppgifterna från 2012 kan dessa apoteksrörelser uppskattas till ca 90 och deras filialapotek till ca 100.

Bestämmelsen i 1 a § 2 mom. 3 punkten om ett maximiavdrag på 20 procent har mycket sällan tillämpats. Det är få apotek som har en post för försäljningen av annat än läkemedel som är mer än 20 procent av omsättningen, oberoende av om posten för försäljning av läkemedelspreparat för substitutionsbehandling med nikotin beaktas eller inte. År 2012 var antalet sådana apotek 8. Det uppskattas att det tagits ut 3 656 euro i strid med ordalydelsen i lagen. Det kan alltså bedömas att den föreslagna ändringen i 1 a § 2 mom. 3 punkten är av mycket liten ekonomisk betydelse.

De föreslagna ändringarna har ingen märkbar inverkan på myndigheternas verksamhet. Enligt 3 § i lagen om apoteksavgift ska apotekaren för fastställande av apoteksrörelsens omsättning till Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet senast den 1 maj följande år lämna in en anmälan om rörelsens inkomster och utgifter under varje kalenderår. I anmälan ska de uppgifter som behövs för att beräkna avdragen enligt 1 a § ges separat. Anmälan ska göras upp enligt anvisningar av Säkerhets- och utvecklings-

centret för läkemedelsområdet och på en blankett för vilken centret har fastställt formuläret. Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet blir inte tvunget att byta ut sina blanketter eller informationssystem på grund av lagändringen, eftersom centrets praxis redan motsvarar den föreslagna ändringen. Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet blir emellertid tvunget att omarbete anvisningarna om anmälan.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet tillsammans med Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet. Yttrande om propositionen har begärts av 24 aktörer. Yttranden gavs av 13 aktörer. Finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet, Institutet för hälsa och välfärd, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Skatteförvaltningen, Folkpensionsanstalten, Kommunförbundet, Helsingfors stads social- och hälsovårdsverk, Suomen Apteekkariliitto – Finlands Apotekareförbund ry, Universitets Apoteket, Apteekkialan palveluntuottajat APPA ry och Lääketeollisuus ry yttrade sig. Yttrandena innehöll inga anmärkningar på lagförslaget.

4 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2014. Lagen tillämpas första gången 2014 på den apoteksavgift som påförs utifrån apotekens omsättning 2013.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag**om ändring av 1 a och 2 § i lagen om apoteksavgift**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om apoteksavgift (148/1946) 1 a § 2 mom. 3 punkten och 2 § 3 mom., sådana de lyder i lag 977/2013, som följer:

1 a §

Från den mervärdesskattefria omsättningen dras ytterligare följande mervärdesskattefria poster av:

3) försäljning av andra produkter än läkemedel, dock högst 20 procent av omsättningen från vilken avdrag enligt 1 och 2 punkten har gjorts.

2 §

Om ett apotek har ett eller flera filialapotek och den sammanlagda, enligt 1 a § bestämda omsättningen för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp överstiger 3 500 000 euro, beräknas apoteksavgiften på den sammanlagda omsättningen i enlighet med tabellen i 4 mom. Från filial-

apotekets omsättning, från vilken det gjorts avdrag för försäljning som avses i 1 a § 2 mom., dras i detta fall ytterligare av en tredjedel, dock minst 50 500 euro och, om filialapotekets omsättning blir mindre än 50 500 euro, hela omsättningen innan filialapotekets omsättning läggs till den gemensamma omsättningen. Detta gäller dock inte filialapotek vars omsättning fem år efter det år det inrättades motsvarar minst hälften av medelvärdet av det föregående årets omsättning för de privata apoteken i landet, i vilket inte räknas in omsättningen för filialapoteken.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen tillämpas första gången på den apoteksavgift som påförs utifrån apoteksrelsens omsättning 2013.

Helsingfors den 15 maj 2014

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

JUTTA URPIAINENSocial- och hälsovårdsminister *Paula Risikko*

Lag**om ändring av 1 a och 2 § i lagen om apoteksavgift**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om apoteksavgift (148/1946) 1 a § 2 mom. 3 punkten och 2 § 3 mom., sådana de lyder i lag 977/2013, som följer:

Gällande lydelse

1 a §

Från den mervärdesskattefria omsättningen dras ytterligare följande mervärdesskattefria poster av:

3) försäljning av andra produkter än läkemedel, dock högst 20 procent av omsättningen från vilken avdrag enligt 1 punkten har gjorts.

2 §

Om ett apotek har ett eller flera filialapotek och den sammanlagda, enligt 1 a § bestämda omsättningen för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp överstiger 3 500 000 euro, beräknas apoteksavgiften på den sammanlagda omsättningen i enlighet med tabellen i 4 mom. Från filialapotekets omsättning, från vilken det gjorts avdrag för försäljning som avses i 1 a § 2 mom. 1 och 3 punkten, dras i detta fall ytterligare av en tredjedel, dock minst 50 500 euro och, om filialapotekets omsättning blir mindre än 50 500 euro, hela omsättningen innan filialapotekets omsättning läggs till den gemensamma omsättningen. Detta gäller dock inte filialapotek vars omsättning fem år efter det år det inrättades motsvarar minst hälften av medelvärdet av det föregående årets omsättning för de privata apoteken i landet, i vilket inte räknas in omsättningen för filialapoteken.

Föreslagna lydelse

1 a §

Från den mervärdesskattefria omsättningen dras ytterligare följande mervärdesskattefria poster av:

3) försäljning av andra produkter än läkemedel, dock högst 20 procent av omsättningen från vilken avdrag enligt 1 och 2 punkten har gjorts.

2 §

Om ett apotek har ett eller flera filialapotek och den sammanlagda, enligt 1 a § bestämda omsättningen för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp överstiger 3 500 000 euro, beräknas apoteksavgiften på den sammanlagda omsättningen i enlighet med tabellen i 4 mom. Från filialapotekets omsättning, från vilken det gjorts avdrag för försäljning som avses i 1 a § 2 mom., dras i detta fall ytterligare av en tredjedel, dock minst 50 500 euro och, om filialapotekets omsättning blir mindre än 50 500 euro, hela omsättningen innan filialapotekets omsättning läggs till den gemensamma omsättningen. Detta gäller dock inte filialapotek vars omsättning fem år efter det år det inrättades motsvarar minst hälften av medelvärdet av det föregående årets omsättning för de privata apoteken i landet, i vilket inte räknas in omsättningen för filialapoteken.

Gällande lydelse

RP 64/2014 rd

7

Föreslagen lydelse

*Denna lag träder i kraft den _____ 20 .
Lagen tillämpas första gången på den apo-
teksavgift som påförs utifrån apoteksrel-
sens omsättning 2013.*
